

Ruling moghti mill-iSpeaker Michael Frendo fis-Seduta 358 tal-Hamis, 2 ta' Ġunju 2011 għar-rigward ta' ruling mitlub mill-Onorevoli David Agius

Fis-seduta numru 311 tat-8 ta' Frar 2011, is-Sedja ntalbet tagħti ruling mill-Onorevoli David Agius fuq punt imqajjem mill-Onor Joe Mizzi dwar jekk Membru jistax jittellem fuq mozzjoni li tkun għaddiet b'modċ unanimu mill-Kumitat dwar l-Uffiċċju Nazzjonali tal-Verifika minkejja dak li jgħid l-artikolu 3(7) tal-Att dwar Trasferiment ta' Artijiet tal-Gvern, Kap 268.

F'dik l-istess seduta, wara li l-Ministru tal-Finanzi, l-Ekonomija u Investiment ippropona l-mozzjoni dwar trasferiment ta' art fil-Mellieħa, l-Onor Joe Mizzi qal hekk:

“Huwa veru li din diġà għaddiet mill-Kumitat u allura la ftehm hemmhekk mhux bilfors li ssir diskussjoni hawnhekk, imma anke jekk xi hadd iqum u jitlob id-diskussjoni, tista' ssir. Mhux se jitolbu diskussjoni imma qabel tmur għall-vot huwa tajjeb ... Biex naraw jekk hemmx diskussjoni. U se ngħidu li m'hemmx diskussjoni imma ma tistax tiġi awtomatikament li tmur għall-vot. Jien m'għandi l-ebda oġġezzjoni. Jekk iqum wieħed joġġezzjona ... Jien mhux qed ngħid li se jsir hekk imma biex inkunu ċari, jista' jqum xi hadd mhux billi tgħaddi mill-Kumitat.”

Wara li l-Viċi-President tal-Kamra, id-Deputy Speaker, ġibed l-attenzjoni tal-Membru għal-legislazzjoni li tirregola din il-materja u kkwota l-paragrafu mil-liġi, l-Onor Joe Mizzi zied jgħid hekk:

“Iva imma hemm *Standing Orders* oħra li bħala deputat hawnhekk għandi d-drittijiet, għax m'iniex f'dak il-kumitat, li nista' nitlob biex nagħmel diskussjoni. Ma rridx noqghod nidhol fl-*Standing Orders* imma naf x'jien ngħid ukoll. Dik il-mozzjoni tgħid hekk imma mbagħad ma ċċaħħadx id-dritt ta' deputat li jista' jagħmel intervent ukoll ... Il-punt huwa, biex inkunu aktar ċari, li ngibuha għall-vot imma qed nagħmluha ċar u tond li mhux dik il-mozzjoni biss hemm. Bħalma kien hemm kwestjonijiet oħrajn ukoll li qamu qabel.”

U aktar tard meta l-istess Deputy Speaker ġibed l-attenzjoni għall-klawsola tal-liġi zied jgħid: “Sur President, qed niġbidlek l-attenzjoni li hemm konflitt”.

F'dak il-mument, minkejja li l-Onor Mizzi kien qal li mhuwiex ser jitlob *ruling* fuq dan, l-Onor David Agius talab lill-iSpeaker jagħti *ruling* biex, fi kliemu, “aħna nkunu nistgħu, għall-quddiem, ikollna r-*ruling* tiegħek, tas-Sedja, fuq sitwazzjonijiet bħal dawn biex ma jirrepetux ruħhom ‘il quddiem.” L-Onor Joe Mizzi esprima l-fehma tiegħu li jekk jintalabruling qabel il-vot, il-Kamra tkun trid tistenna l-istess *ruling* qabel tgħaddi għall-vot fuq il-mozzjoni. L-Onor Agius hawnhekk irtira t-talba li kien għamel u wara li għadda l-vot fuq il-mozzjoni mressqa mill-Onor Tonio Fenech, reġa' għamel din l-istess talba għar-*ruling*.

Is-Sedja tħares lejn dan il-punt fl-importanza kollha tiegħu għaliex li qed jiġi asserit hawnhekk huwa li minkejja klawsola speċifika fil-liġi, il-Membru Parlamentari jista' jitlob li

jitkellem fuq item tal-aġenda allavolja hemm klawsola speċifika f'liġi partikolari li tgħid li f'ċerti ċirkostanzi l-mozzjoni titressaq għal vot mingħajr diskussjoni.

Is-Sedja rat x'tgħid il-liġi f'dan ir-rigward.

L-artikolu 3(7) tal-Att dwar Trasferiment ta' Artijiet tal-Gvern jgħid hekk:

“Meta r-rapport tal-Kumitat tal-Kontijiet dwar l-Uffiċċju Nazzjonali tal-Verifika fuq xi mozzjoni jkun wieħed unanimu, il-Kamra għandha tgħaddi biex tivvota fuq dik il-mozzjoni u fuq kull emenda li tiġi proposta f'dak ir-rapport mingħajr ebda dibattitu.”

Il-liġi tuża l-kliem “għandha”, bl-Ingliż “*shall*”.

Is-Sedja tikkonstata wkoll li fost l-Ordnijiet Permanenti tal-Kamra tad-Deputati relattivi, hemm l-Ordni Permanenti 43(1) li tgħid hekk:

“43(1). Meta ssir mozzjoni, u, jekk meħtieġ sekondata, l-*Speaker* jew il-President jipproponi l-kwistjoni għall-konsiderazzjoni, u, wara diskussjoni (jekk ikun hemm), iqeghdha għad-deċizzjoni tal-Kamra jew tal-kumitat.”

Is-Sedja hadet nota wkoll ta' xi tgħid l-Ordni Permanenti 136:

“136. Ir-rapport ta' Kumitat Permanenti jew ta' Kumitat Magħżul għandu jiġi preżentat mill-President u jista' jiġi ordnat biex jitqiegħed fuq il-Mejda, jew jista' jiġi trattat xort'oħra kif tordna l-Kamra.”

Is-Sedja rat ukoll l-artikolu 67(1) tal-Kostituzzjoni ta' Malta fejn huwa indikat b'mod ċar li “Bla hsara għad-disposizzjonijiet ta' din il-Kostituzzjoni, il-Kamra tad-Deputati tista' tirregola l-proċedura tagħha stess.”

Is-Sedja osservat ukoll li minn mindu l-Kumitat dwar l-Uffiċċju Nazzjonali tal-Verifika ġie mgħoti dan il-mandat permezz tal-Att XIV tal-1999 li emenda l-Att dwar Trasferiment ta' Artijiet tal-Gvern, il-prassi kostanti f'din il-Kamra meta titressaq mozzjoni dwar trasferiment ta' art tal-Gvern, li dwarha jkun intlaħaq qbil unanimu fil-Kumitat imsemmi, dejjem kienet li tgħaddi għall-vot mingħajr diskussjoni. Hekk ġara fil-każijiet kollha, liema każijiet huma dawn:

- Riżoluzzjoni dwar kuntratti għal trasferimenti ta' proprjeta` in konnessjoni mal-proġett tal-*cruise liner passenger terminal* mill-konsorzju VISET - vot meħud fis-Seduta 862 tad-29 ta' Jannar 2003
- Riżoluzzjoni dwar kuntratti għal trasferimenti ta' proprjeta' in konnessjoni mal-MUSEUM, ma' l-assoċjazzjonijiet ta' l-*iscouts* u Floriana football club - vot meħud fis-Seduta 564 tas-16 ta' Ottubru 2007
- Riżoluzzjoni dwar it-trasferiment ta' proprjeta` tal-Gvern fil-Belt Valletta – vot meħud fis-Seduta 29 tas-7 ta' Lulju 2008

- R iżoluzzjoni dwar Trasferiment ta' Proprjetà (Malta Industrial Parks Ltd) - Vot meħud fis-Seduta 249 fit-30 ta' Ġunju 2010
- R iżoluzzjoni dwar modifikazzjoni tal-kuntratt tal-għoti b'ċens temporanju tal-Fortizza ta' Chambray u art adjaċenti fil-limiti ta' Għajnsielem, Għawdex - Vot meħud fis-Seduta 254 fit-13 ta' Lulju 2010
- R iżoluzzjoni dwar trasferiment b'ċens ta' art fil-Mellieħa lil Seabank Hotel & Catering Company Limited - Vot meħud fis-Seduta 310 tas-7 ta' Frar 2011.

Inoltre, irid jingħad li fil-ħidma tal-Kumitati, kull membru parlamentari għandu l-fakultà li jattendi għal kwalunkwe seduta ta' kull kumitat minkejja li tali membru ma jkunx membru magħżul ta' dak il-kumitat għalkemm irid jingħad ukoll li f'tali każ, Membru ma jkollux vot u ma jkunx jista' jtkellem jekk mhux bil-permess tal-istess Kumitat. Din il-prassi kienet konfermata fid-Decizjoni li tat is-Sedja fis-Seduta 290 tat-12 ta' Lulju 2005 anki għal kazi fejn kumitat jiltaqa' fil-magħluq.

Is-Sedja tikkonstata wkoll li kienet l-istess Kamra tad-Deputati li approvat dan l-att partikolari dwar Trasferiment ta' Artijiet tal-Gvern u l-klawsoli kollha tiegħu, inkluż il-provvediment ta' l-Artikolu 3(7). U storikament huwa stabbilit li wara li l-Kamra l-legislat din l-istess proċedura f'dan il-każ partikolari hija wkoll, bil-prassi tagħha, dejjem segwiet din l-istess proċedura.

Għaldaqstant fid-dawl ta' dan kollu, skond l-istess Att dwar Trasferiment ta' Artijiet tal-Gvern approvat minn dan il-Parlament, ir-regola viġenti hija li “Meta r-rapport tal-Kumitat tal-Kontijiet dwar l-Uffiċċju Nazzjonali tal-Verifika fuq xi mozzjoni jkun wiehed unanimu, il-Kamra għandha tgħaddi biex tivvota fuq dik il-mozzjoni u fuq kull emenda li tiġi proposta f'dak ir-rapport mingħajr ebda dibattitu.”

Din hija l-proċedura deċiża mill-Kamra u tibqa' tregi din l-istess proċedura sakemm il-Kamra ma tiddeċidix mod ieħor u dan għaliex a bażi tal-artikolu 67(1) tal-Kostituzzjoni ta' Malta, “il-Kamra tista' tirregola l-proċeduri tagħha stess”. Minn dan l-artikolu kostituzzjonali jidher ċar li **liġi ordinarja** filwaqt li tista' tistabbilixxi l-proċedura fil-Parlament, din l-istess proċedura ma tnaqqasx mid-dritt tal-Parlament li sussegwentement, b'deċizjoni tal-istess Kamra, jagħzel li jirregola l-proċedura tiegħu xort'ohra. Ultimament, il-Parlament ma jistax inezza lilu nnifu mis-sovranià tiegħu li jirregola l-proċedura tiegħu abbażi tal-artikolu viġenti 67(1) tal-Kostituzzjoni ta' Malta, liema artikolu huwa superjuri għal kull liġi ordinarja.